

**ЯКІСТЬ ОСВІТИ: ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ
КУРСУ «ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ» В
МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

Семидоцька Ж.Д., Чернякова І.О.

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини № 2 та медсестринства

Ключові слова: якість освіти, біоетика, проблемно-особистісно-практично-орієнтоване навчання, внутрішній моніторинг

Вступ. Закон «Про вищу освіту» 2014р. націлює освітян на перегляд чинних парадигм вищої освіти, зокрема впровадження проблемно-орієнтованої та особистісно-орієнтованої моделей освіти, системного й внутрішнього моніторингу, що дозволить оцінити особливості організації освітнього процесу, якість підготовки студентів, компетентність викладачів на всіх рівнях внутрішньовузівського управління (ВНЗ – факультет – кафедра – викладач – студент) [1,3,5].

Основна частина. 2015 року значно скорочено кількість навчальних годин для опанування курсом «Основи біоетики та біобезпеки». Це передбачає значну інтенсифікацію практичних занять, повноцінне використання часу, який відводиться для самостійної роботи (25 год), викликає певні труднощі в проведенні оцінювання знань, навичок, умінь.

Під час викладання курсу біоетики та біобезпеки надається особливої уваги практичній складовій. Вона вимагає активного пошуку студентами сучасних етичних принципів, прагнення до дискусійного обговорення конкретних етичних ситуацій, виховання відповідальності за свої рішення, здатність до міждисциплінарного вирішення проблем.

На кожному практичному занятті виділяються проблеми сучасної біоетики, які студенти разом з викладачем мають обговорити (наприклад, медикалізація суспільства, принцип оптимальності хвороби, терапевтична упертість і терапевтична слабкість, НБК – конвергенція, концепції постгуманізму, трансгуманізму, енвайронменталізма, нові етичні стандарти й права людини, глобалізація біоетики та інше). Студенти виступають із рефератами, формулюють й обґрунтовують свою точку зору на проблему.

Під час дискусії застосовуються принципи майєвтики – пошук, дослідження істини шляхом вільного обговорення проблеми, «мозкового штурму», евристики, групового креативного мислення, визнання неоднозначності й парадоксальності висновків, обговорення протиріч.

У кожній дискусії викладач має виділити лідерів й аутсайдерів (тих студентів, які поки що не відповідають таким вимогам, не виявляють зацікавленості в проблемі, що обговорюється, уникають участі в дискусії) [2].

Необхідно надати лідерам можливість продемонструвати свою креативність, творчий підхід, критичний погляд на традиційне рішення й активізувати аутсайдерів, сприяти їхньому просуванню на шляху пошуку рішення проблеми (т.з. «навчальна дискусія», «навчальне співробітництво»).

Студенти в бесідах із пацієнтами з'ясовують їхнє ставлення до проблеми, яка обговорюється, оформляють результати в робочих зошитах.

На практичних заняттях застосовуються рольові ігри, тренінги. Такий підхід використовується, наприклад, на заняттях, присвячених вивченню моделей взаємовідносин між лікарем і пацієнтом, ролі й значення біоетичних комітетів у вирішенні конфліктів між пацієнтом і медичними працівниками при порушеннях прав пацієнтів щодо автономії, інформованості, конфіденційності, приватності, справедливості, чесності, обговоренні різноманітних казусів, наведених у літературних джерелах (наприклад, «казус Дакса») і власного досвіду викладача.

Під час занять студенти вивчають документи, які підтверджують практичне застосування принципів біоетики в медичній практиці: різні варіанти інформованої згоди пацієнта, опитувальники з якості життя, протоколи засідань етичних комісій. На кожному занятті викладач виділяє «кризові вузли» проблеми, які відбивають складність і багатовекторність біоетичних проблем, відсутність однозначних рішень, множинність моральних позицій, плюралістичний міждисциплінарний підхід до вирішення біоетичних проблем.

Інноваційні педагогічні технології дозволяють певною мірою подолати негативізм студентів до вивчення біоетики, адже майбутні спеціалісти часто недооцінюють прикладне значення біоетики, вони націлені на вузькопрофесійне навчання, не розуміють зв'язків між принципами, ідеями, положеннями біоетики й практикою повсякденного життя. Для оптимізації самостійної роботи студентів нами підготовано навчальний посібник «Філософсько-познавательные и этические аспекты медицины» [4], у якому в дискусійному плані обговорюються уявлення про філософські та морально-етичні проблеми медицини в сучасному суспільстві.

Проведення практичних занять на такому рівні вимагає спеціальної підготовки викладача не тільки з біоетики, сучасних біомедичних технологій, але й з педагогіки, психології, філософії.

Труднощі виникають під час оцінювання знань, навичок, умінь студентів на кожному занятті у великих групах (12-14 студентів), реалізації особистісно-орієнтованого підходу. Необхідність оцінювання поточної успішності кожного студента на кожному практичному занятті може призвести до формалізації внутрішнього моніторингу.

Висновки та перспективи. Основою освітніх процесів у XXI столітті є проблемно-особистісно-практично-орієнтований підхід. Ці процеси мають бути динамічними, якість знань, навичок, умінь повинна відповідати вимогам науково-технічного прогресу до підготовки фахівців.

На кафедрах має проходити постійний внутрішній моніторинг якості знань студентів на атестаційних, підсумкових, рубіжних заняттях, шляхом проведення «показових», «відкритих» занять. Інноваційні педагогічні технології повинні постійно бути в центрі уваги методичних комісій, методичних конференцій.

Опрацювання нових методів контролю якості знань студентів, організація внутрішнього й системного моніторингів зможуть забезпечити оцінку відповідності освітнього процесу і його кінцевого результату досягненню освітніх цілей.

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2014. - № 37-38. - С. 2004.
2. Выготский Л.С. Педагогическая психология / Л.С.Выготский.- Москва. Педагогика – пресс.-1999.- 536с.
3. Селезнёва Н.А. Качество высшего образования как объект системного исследования - лекция-доклад / Н.А.Селезнёва. 3-е изд. М.: Исслед.центр проблем качества подготовки специалистов.- 2003.- 95с.
4. Семидоцкая Ж.Д. Философско-познавательные и этические аспекты медицины. Уч. пособие для студентов высших мед. учрежд. / Ж.Д.Семидоцкая, И.А.Чернякова, А.Б.Борзенко.- Харьков: ХНМУ.- 2015.- 97с.
5. Чандра М.Ю. Системный мониторинг в управлении качеством образовательного процесса в ВУЗе / М.Ю.Чандра // Известия Волгоградского государственного педагогического университета.-2008.- Вып. №6.-с. 105 – 110.